

## Folyóiratok.

— Az Erdély, az Erd. Kárpát-Egyesület ér'esítője II. évfolyama egy tartalmas kettős füzettel zárult be. *Tóglás* István nyitja meg ezt a lunkányi (Hunyad vm.) búvópatak leírásával. *Dr. Hermann* Antal a hegyek kultusza Erdély népeinél ez jeles értekezését befejezi. *Dr. Szentpétery* János az Alsó-Járáról — Szegézsra vezető útát írja le röviden. *Karácson* Béla a Kolozsvártól Vajda-Hunyadig tett történelmi kirándulást beszéli el. *Kuszkó* István Vágó Bertalan fényképeit ismer-teti az erdélyi részekből. A balázsfalvi román ifjúság kolozsvári kirándulása, Rege a Leányvárról, Irodalmi szemle, Különfélék, Turistasági érte-ítések, Egyesületi életről szóló jelentések változatos sorozata zárja be a füzetet, a melyben végül ez évfolyam búzgó szerkesztője *Veress* Endre egyéb elfoglaltatásai miatt bú-csut vesz az „Erdély“-től. Oszintén sajnáljuk távozását, mert ügybuzgó, am-bitiosus szerkesztőnek bizonyult, a ki az erdélyi turista irodalom fejlesztését szívében viselte és az „Erdély“-t magasabb színvonalra emelte. Utódja *Gyalui* Farkas lesz a szerkesztésben, a kinek működéséhez szintén szép reményeket fűzünk s neki a legszebb sikereket kívánjuk e szépen fejlődő egyesület s an-nak értesítője szolgálatában.

*Egyetemes Philologiai Közlöny.* 1894. Január XVIII. évfolyam 1 füzetében *Némethy* Géza szól hozzá „*Lygdamus méltatásához*“, védelmébe bevén a költőt, mint a kinek volt inventiója, tárgya új és eredeti. — *Bognár* Teofil az ismeretes *Argirus* historiát hasonlítja össze a Leombruno-féle olasz mesével, a mely szabad átlolgozásának tartja. — *Pecz* Vilmos nyelvészekre nézve igen tanulsá-gos dolgokat mond el: „*Az analogia az újjörög szavak képződésében*“ című cikkében, a melyet már az Erdélyi Múzeum X. kötetében jelzett volt. — *Se-bestyén* Gyula „*Az ismeretlen Homer fordítóról*“ *Simony* Imréről szól, a kinek teljes kéziratát sikerült a Philologiai társulat számára megke-ítteni. — *Kégl* Sán-dor „*Amáuat és a Hindusztáni drámá*“—ról mond el érdekes dolgokat a hindu irodalomból. — *A Hazai Irodalom* rovatban *Hegedűs* István tesz számos meg-jegyzést *Csengeri* János *Aeschylus Oresteidja* fordításáról, a melyet egészben véve elismerésre méltat: *Vári* Rezső, *Némethy* Géza Tacitus *Analesei* kiadását dicséri. *Vozári* Gyula Szántó Kálmán *Stiliztikáját* ismerteti igen kedvezően. — *A Külföldi irodalom* rovatban *Gomperz* „*Griechische Denker*“, *Ziemer* (*Gillhau-sen*) *Lateinische Schulgrammatik*, *Loubens* *Les proverbes et locutions de la langue française*, *Alexandre* *Le musée de la conversation* című művek de la langue française, *Alexandre* *Le musée de la conversation* című művek vannak ajánlólag ismertetve. — *A Philologiai program-értekezések* rovatban *Kassai* Gusztáv (*Platoról*), *Kálmán* *Miksa* (*Az idegen nyelvek tanításának reformja*), *Roseth* *Arnold* (*A latin nyelvtani műszók*), *Novák* *Béla* (*Kalászatok a történe-lem és hazafias költészet mezején*), *Soós* *József* (*De Nicolai* *Istvánffy* *Pannoni* *latinitate*), *Wigand* *János* (*A költői igazságszolgáltatásról*) *Ényi* *László* (*Egy-két iránytani óra To'di* *nómán*), *Kiss* *Gábor* (*A murányi Venus*) dolgozatait is merteti. — A tartalomdús füzetet *Vegyések* és *Könyvészet* zárják be. — *i.* — *s*

— *A Hadtörténelmi Közlemények* m. é. ötödik (decz.) füzetével VI. évfolyama zárult be a M. T. A. kadémia hadtud. biz. e becses folyóiratának, melyet *Rónai* *Hor-*

váth Jenő honvéd őrnagy szerkeszt kiváló buzgalommal és szakértelemmel. O maga nyitja is meg e füzetet egy nagyérdékű munkával „*Bocskay István háborújáról Rudolf ellen 1604—1606.*“ a mely eddigelé hadtáulilag méltatva kellőleg nem volt. *Dr. Illésh János* Adatokat közöl a szolnoki vár építéséhez 1550-ből és első ostromához 1552-ben. *Bárczay Oszkár* az 1278. morvamezei ütközet leírását fejezi be 1278-ból. *Dr. Komáromy András* A bányavidéki véghelyeket ismerteti 1610-ből. (Komáromtól—Hollókőig mintegy 15 vár őrségének rövid kimutatását.) *Dr. Szendrei János* befejezi a Magyar hadtörténelmi emlékek leírását a külföldi múzeumokban, e 4-ik közleményben a Bécs városi történelmi múzeum gyűjteményét tárgyalván, képekkel illusztrálva (köztük szt. István kardját, Mátyás király pajzsát, Zrinyi Miklós kardját stb.) A tárczában érdekes apróságok váltogatják egymást. A füzet elejét Bocskay fejedelem arcképe díszíti.

— *A Századok* m. é. decz. füzetét, melylyel a XXVII. évfolyam végződik, *Thury József* nyitja meg, arról értekezvén, hogy ki volt a „vak török császár?“ (tulajdonképen a török uralkodó ház ama tagja), a ki Zsigmond uralkodása végén hazánkba költözött s kimutatja, hogy nem más volt, mint Szaudsi bég, a kit apja I. Murad szultán megvakított. A 2-ik közlemény töredék *Fraknoi* Vilmos sajtó alatt lévő munkájából: A magyar királyi kegyúri jog kezdeteiről Magyarországon. *Pór Antal* folytatja mutatóványait: A történelmi jelenetek korhű rekonstruálásáról. *Dr. Komáromy András* A bihari szent-Jánosi monostorról ír. *Weber Samu*: A boszorkányságról, különös tekintettel a Szepességre. Történelmi irodalom (könyvismertetések) és Tárca közlemények fejezik be a füzetet.

— *Az Archeologiai Értesítő* 5. decz. füzetével az új folyam XIII. kötete zárul be. *Hampel József* a nagyérdemű szerkesztő, a ki magas színvonalra emelte ez előtte elposványosodott folyóiratot, nagyérdékű értekezéssel kezdi meg a füzetet a Skythiai emlékekről Magyarországon, gazdag illusztrációkkal. *Téglás Gábor* A római bányászok temetkezési módjáról Dácziában ír. *Gróh István* a nyír-bátori ev. ref. templomot ismerteti (alaprajzzal.) *Myskovszky Viktor* Árva-megyei műemlékeket méltat. *Pór Antal* és *Pulszky Károly* a Krumai Mária képről nyilatkoznak. *Nagy Géza* egy XII. sz. magyar gyűrűt ír le. *Mihalik József* Adalékokat közöl hazai ötvösségünk történetéhez. *Bárczay Oszkár* Családczimereket ismertet hazai emlékeken. Levezetés (régészeti leletekről) s különfelék zárják be a tartalmas füzetet, melyhez az egész évfolyam sokoldalú tartalomjegyzéke van csatolva *Borovszky Samu* gondos összeállításában.

— *Az Irodalomtörténeti Közlemények* mult évi 4-ik füzetét *Kanyaró Ferencz* értekezése nyitja meg a Zrinyiász keltéről és költőjéről. Fölkutatja és kimutatja a Zrinyiásznak alanyi vonatkozású részeit s ezek alapján a költemény keltét az 1647/48-ik év telére teszi. *Széchy Károly* újabb adalékokat közöl Ányos Pál és P. Horváth Endre irodalmi munkásságáról, nagy részt kiadatlan kézirati források alapján. *Révész Kálmán* egy XVII. sz.-i verset közöl a táncz ellen. „Maga az híveknek *Tudni*, mint szenteknek, Kellene eféléket“, így adja a 4-ik strophát. Az eredetiben „tudni“ helyett *futni* áll. A bevezető részben csodálkozik Révész, hogy a másoló református ember létére keresztény-t ír keresztény helyett. De ezen nincs mit csodálkozni, mert a XVII. sz. első fele óta valláskü-

lönbség nélkül írtak keresztényt s csak nem rég, az ötvenes években, írják a reformátusnak vallott *-tynt* a katolikusknak nézett — *tény*-nyel szemben.— Sok érdekes van a *Szy* által közzé tett Ka-inczy-levelekben. A *Nagy* Iván közölte Barcsay-levelekben a 470 lapon ezt találjuk: „Kolozsvar 5-dik mart. 1791. *Tegnapi session a Magyarországgal való egyesülés mind a három nemzetnek egyenlő akarattjával elvégeztetett* . . . Ebben ugyan meg fog csendülni némelyeknek a füle Bécsben.“ Valamivel hátrább: „Azt mondja Túry, hogy az ország azt végezte, hogy jobbdágy ne legyen; de cselédnek valót az ember mégis vehessen; a mely ugyan szükséges Erdélyben, mert nem lehet drága pénzen is valamire valót kapni.“ Látni lehet ezekből, mily eszmék foglalkoztatták Erdélyt abban az időben, mikor az első magyar tudós társaságot is megalkották. A fűzet további része a Meyer-féle lexicon részrehajló irodalomtörténeti adatait világitja meg s *Dózsa* József Czakó életéről írt érdekes művét ismerteti. *K—ó*

— *Az Ethnographia* IV. évfolyama egy hármassal fejeződött be. Első cikkét a mostani szerkesztő, dr. *Munkácsi* Bernát írta A magyar népies halászat műnyelvéről. *Kálmány* Lajos Gyermek-ijesztők és rablók nyelvhasznályaiban cz. a. értekezik. *Hermann* Antal A vándorzigányok rovásjeleit ismerteti. *Vikár* Béla A N.-Múzeum néprajzi gyűjteményeinek új gyarapodásáról ír. Külföldi irodalmi-szemle fejezi be a fűzetet.

— *Az Akadémiai Értesítő* decz. fűzetével a IV. kötetet fejezte be a folyóirat megteremtője, *Szily* Kálmán. Első közleménye Gróf Széchenyi István hírlapi cikkeiről szól *Zichy* Antaltól, a második *Hampel* József r. tanár székfoglalójának kivonata, A népvándorlási kor ornamentikájáról hazánkban. Ezt követik az Erdélyi costume képek a XVII. századból *Thaly* Kálmán előadásából. A bolognai egyetemi könyvtárbeli Marsigli-iratok közt talált XVII. sz. gyűjtemény ismertetése ez, a melyben erdélyi magyar, székely és szász viseletek színes rajzai maradtak fenn 25 aquarel képben. (7 magyar és székely, 16 szász, 2 anabaptista morva testvér viselet-képe.) *Török* Aurél Adatokat közöl az Árpádok testereklyéinek embertani búvárlatához. Aztán *Goldzieher* J. jelentése következik Szász-Koburg Gothai Fülöp herceg numismatikai dolgzatairól. *Acsády* J. A pozsonyi és szepesi kamarákról 1565—1604 ír. Folyóiratok szemléje zárja a fűzetet.

— *A Protestáns Közlöny*, az erdélyi egyházkerületi heti közlönye, melyet *Szász* Gerő esperes szerkeszt, 24-ik évfolyamába lépett ez új esztendőben. Egyházi tartalmú cikkein kívül sok becses cultur- és egyház-történeti adalék van felhalmozva eddigi évfolyamai hasábjain, melyeknek Erdély történetének írói nagy hasznát veszik és fogják venni ezután is. Ilyen a legújabb 1. 2. számában olvasható is az Apafi korában élt „Tofeus Mihály erdélyi ev. ref. püspök életéről“, melyet *Konez* József írt meg, nagy részt eredeti, a Teleki grókok levéltárából merített adatok alapján. A Prot. Közl. előfizetési ára egy évfolyamra 6 frt.

— *Keresztény Magvető* múlt évi utolsó fűzetében *Péterné* Dénes Kovácsi Antalt jellemzi, mint egyházi író. *Kanyaró* folytatja „Unitárius történetírás és Kálvinortodoxia“ cz. polemiáját. *Csifó* Salamon látogatását írja le az angol-szász hitrokonoknál; *Kovács* János az amerikai legelső unitárius ekklésia (Baltimore) 75-ik évforduló ünnepét ismerteti.

— *Vallás és Egyház.* cz. a. új ev. prot. havi közlöny indult meg az új évvel Kolozsvárt *Zoványi Jenő* ev. ref. lelkész szerkesztésében, melynek irodalmi munkakörünkbe vágó közleményeit érdeklődéssel fogjuk mi is figyelemmel kísérni és regisztrálni. Előfizetési ára egész évre 2 korona.

## Szaksosztályi Értesítő.

Szaksosztályunk m. é. decz. 16-án Szamosi János elnöklete alatt ülést tartott, melyen 1, *Brassai Sámuel*: fejlődés és erkölcsstan cz. értekezését ol- vasta fel *Felméri Lajos*; 2, *Jankó János* „Igriczek a Biharhegységben“ cz. dol- gozatát a titkár.

Új tagokul felvétettek 1893-ra: Dr. *Csánky Dezső*, a M. T. Akadémia I. tagja (Budapest), *Csontos Olivér* ügyvéd (Maros-Vásárhely), dr. *Jankó János*, a Földrajzi Társaság titkára (Budapest). 1894-re: *Tauszik B. Hugó* iparkamarai elnök (Maros-Vásárhely), *Czigler Ignác* tanár, *Bellaágh Etele* prem. kanonok, *Erdélyi Lajos*, *Melich János*, *Vas Miklós* tanárjelöltek (Kolozsvárt). Mindeniket ajánlja a titkár.

Szaksosztályunk f. é. első ülését jan. 13-án tartotta meg *Szamosi János* elnöklete alatt. Felolvastatott 1, dr. *Lindner Gusztáv*: A Kolozsvári Kalandos- társulatokról; 2, *Kanyaró Ferencz*: Torda, Aranyos-szék, Toroczkó magyar népéről.

Új tagul felvétellett dr. *Borcsa Mihály* főgymn. tanár Szászvároson (aj. a titkár.)

### A Múzeum-Egylet tagjai közül a szaksosztálynak tagjai:

Abt Antal dr.	Finály Henrik dr. alapító	Nagy Károly
Balázs Elemér dr.	Gyalui Farkas dr.	Nagy-enyedi ev. ref. fő-
Bálintitt József br. alapító	Gyarmathy Miklós alap.	iskola, igazgató t.
Békésy Károly dr.	Gergely Samu dr.	Parádi Kálmán dr.
Boros György	Groisz Gusztáv dr.	Sándor József
Böhm Mihály	Hegedűs Sándor alapító	Schilling Lajos dr.
Brassai Sámuel dr. alap.	Jakab Elek alapító	Szabó Sámuel
Cseh Lajos	Jósika Sámuel báró	Szamosi János dr.
Csernátoni Gyula dr.	Kanitz Ágost dr. alapító	Szász Béla dr.
Dániel Gábor alapító	Koch Antal dr.	Szász Domokos
Demeter Károly alapító	Kolosvári Sándor dr.	Szász Gerő
Erődi Béla dr.	Kolozsvári Üri Casino ig. t.	Terner Adolf dr.
Esterházy János gr. alap.	Komáromi Ferencz	Torma Zsófia igazgató t.
Esterházy Kálmán gr. igaz-	Kövári László alapító	Török István dr.
gató t. és elnök	Kuun Géza gróf alapító	Vajda Gyula dr.
Farkas Lajos dr.	Kuun Kocsárd gr. igazg. t.	Veress Sándor.
Felméri Lajos dr.	Lindner Gusztáv dr.	
Ferenczi Zoltán dr.	Moldován Gergely dr.	Összesen: 50.